

د کابل د څرخي پله په سیمه کې یو افغان کاریگر ماشوم د معیشت په موخه څاروي څروي، نومبر ۲۰۱۷، انځور: حویل ون هوت، اکسفام

د کورنۍ فشار معلومول

افغانستان لپاره د څو سکتوري نجات کرنلاري (ستراتیژي) انډیکس معرفي کول

اکسفام ادارې د څو سکتوري نجات کرنلاري (ستراتیژي) انډیکس چمتو کړی تر څو افغانستان کې د بشردوستانه ټولني لپاره د فعالیتونو، په ځانگړي ډول د څو موخيز نغدي مرستو د ارزونې او اغيزې يا تاثير معلومولو په موخه یوه وسیله برابرې کړي. اړوند معلومات له ننګرهار، هرات، کندوز، کندهار او کابل ولایتونو څخه راټول شوي دي. د یادي پروژې مالي لگښت د اروپايي ټولني د بشردوستانه مرستې او د اکسفام ادارې له داخلي بودجې برابر شوی دی.

مالي لگښت د اروپايي ټولني د
عامه محافظت او بشردوستانه
مرستي لخوا چمتو شوی

www.oxfam.org

دغه سند د بشردوستانه مرستي هغه فعاليتونه په برکي نيسي چې د اروپايي ټولني په مالي مرسته پلي شوي دي. هغه نظرونه چې دلته وړاندې شوي په هيڅ صورت داسي په پام کې ونه نيول شي چې د اروپايي ټولني رسمي نظر منعکس کړي او اروپايي کميسيون ددي سند د معلوماتو څخه د استفادي کولو مسوليت نه لري.

معرفی

اکسفام اداري د څو سکتوري نجات کرنلاري (ستر اټیژی) انډیکس چمتو کړی تر څو افغانستان کې د بشردوستانه ټولني لپاره د فعالیتونو، په ځانگړي ډول د څو موخیز نغدي مرستو د مکرري او مؤثري ارزوني او اغيزي يا تاثير معلومولو په موخه يوه وسيله برابره کړي. څو سکتوري نجات کرنلاري انډیکس د کورنۍ د کلي يا هر اړخيز فشار د نماينده په توگه دده د باور تاييدولو په موخه، ياده کرنلاره په ننگرهار، هرات، کندوز، کندهار او کابل ولايتونو کې ازمايل شوي ده.

د څو سکتوري نجات کرنلاري انډیکس او اړوندي لابسوني په دې راپور کې وړاندې کيږي. څو سکتوري نجات کرنلاري انډیکس څخه استفاده کول د نورو بشردوستانه اړتياوو ارزوني، د فعاليت وروسته نظارت، شننې او ارزيايي اېزارو سره يو ځای توصيه کيږي.

د نجات کرنلارو انډیکس څه ته وايي؟

د نجات واحده کرنلاره له يو عمل څخه عبارت ده چې په يوه کورنۍ کې د افرادو لخوا هغه مهال ترسره کيږي چې شوکونه لکه طبعي افات او حوادث يې د عادي حالاتو په پرتله له زياتو ستونزو سره مخامخ کړي. نو ویلی شو چې نجات کرنلارو انډیکس د يو شمير شاخصونو له ټولگي څخه عبارت دی څو هغه نجات کرنلاري معيني کړي چې کورنۍ يې د سختو او ستونزمنو حالاتو سره د مقابلي لپاره غوره کوي. بشردوستانه اداري کولی شي چې يواځې په سکتوري نماينده شاخصونو باندې د اتکاء کولو پر ځای د نجات کرنلارو د شمير (دفعاتو) او شدت په معلومولو سره د کورنۍ فشار عمومي وضعيت په ښه توگه معلوم کړي.

د خوراكي توکو مصنويت سکتور کې د نجات کرنلارو انډیکس استفادې او تحليل تر دې کچې وسعت پيدا کړی تر څو يو زيات شمير سکتورونو او پروگرامونو کې د فشار پر وړاندې ځوابونه او اقدامات معلوم کړي. د څو سکتوري نجات کرنلارو انډیکس افغانستان لپاره چمتو شوی او د ۱۱ شاخصونو درلودونکي دی کوم چې د کورنۍ د هر اړخيزه فشار يا پريشانۍ د معلومولو لپاره يوه اسانه او د استفادې وړ باوري اندازه گيري رامنځته کوي.

د څو سکتوري نجات کرنلارو انډیکس څه ډول طرح شوی؟

څو سکتوري نجات کرنلارو انډیکس په درې مرحلو کې جوړ شوی. لومړی، د نجات کرنلارو لست په افغانستان کې د موجوده فعالیتونو پر بنسټ د بشردوستانه ادارو، سکتوري کلاسترونو او اړوند تخنيکي کاري کړوډونو سره د پراخه سلا مشورو په ترڅ کې جوړ شوی. دوېم، په ننگرهار، هرات، کندوز، کندهار او کابل ولايتونو کې د ۲۰ متمرکز گروپي بحثونو له لارې د وړانديز شويو کرنلارو لست په اړه د ټولني نظريات راټول شوی، او همدارنگه د ټولني غړو سره دوه اشتراکي فعالیتونه ترسره شوي تر څو د هرې کرنلاري اندازه گيري ترسره او د هغې کورنۍ چې د کرنلاري څخه گټه اخلي، په سلامتيا باندې د اغيزې پر بنسټ د شدت مناسبې درجې پېشنهاد کړي. ددې په تعقيب د ۲۰۰۰ کورنيو سروې ترسره شوي تر څو د هرې کرنلاري د اعتبار ازمايلو په موخه کمي ډيټا يا معلومات چمتو کړي. بالاخره، څو سکتوري نجات کرنلاره چمتو شوي، دري او پښتو ژبو ته ژباړل شوي او بشردوستانه ټولني سره به شريکه کړل شي.

د ۷ ورځنی او ۱۴ ورځنی د بيا وريادولو مودې يوه اضافي مطالعه ازمايل شوي او معلومه شوه چې ۷ ورځني بيا وريادونه د څو سکتوري نجات کرنلارو انډیکس د استفادې په موخه تر ټولو مناسبه ده ځکه چې مشاهده شوي ده چې د ۷ ورځو په پرتله د ۱۴ ورځو بيا يادولو کې کورنۍ بې باوري ښايي، پدې معنی چې هغه کرنلاري ورپه ياد وي چې تر ټولوبڼه وي او په تير کې د قبول شويو کرنلارو له لارې د ناکافي معلوماتو د وړاندې کولو لامل شوي. نهايي شوی څو سکتوري نجات کرنلارو انډیکس د يو زيات شمير سکتورونو د کرنلارو درلودونکي دی او د کورنۍ د ۹ بيلابيلو زيان مننې ځانگړتياوو سره مثبتې اړيکه لري چې عبارت دي له: (۱) هغه کورنۍ چې ماشومان يې مکمل واکسين شوي نه دي، (۲) هغه کورنۍ چې په له منځه تللي کورونو کې اوسي، (۳) هغه کورنۍ چې اميدوارې يا شيدې ورکوونکي ميرمنې لري، (۴) هغه کورنۍ چې په تيرو ۳ مياشتو کې يې بشردوستانه مرستې ترلاسه کړې نه دي، (۵) هغه کورنۍ چې د معيوب غړی درلودونکي دي، (۶) هغه کورنۍ چې د عوايدو فعلي سرچينې نه لري، (۷) هغه کورنۍ چې له ۷ زيات غړي لري، (۸) هغه کورنۍ چې له ۳ څخه زيات د ۵ کلنو ښکته عمر لرونکي ماشومان لري او (۹) هغه کورنۍ چې د اوږدمهاله يا مزمنې ناروغې لرونکي يا معيوب غړی لخوا يې سرپرستي کيږي. دا بايد په ياد ولرل شي چې د

څيړني موندني جوتوي چې زيان مننه (زيانمنتوب) پيچلي او لاملونه يې زيات دي نو له دې كبله له شاخصونو او اېزارو څخه استفاده كول اوس هم غوره لار ده.

د څو سكتوري نجات كرنلارو انډيکس څخه څه وخت او څنگه استفاده وشي؟

دغه اېزار د بشردوستانه ټولني لپاره چمتو شوي تر څو په يو شمير سكتورونو كې يې د نغدو پيسو او ماركيټ په اساس يا جامع پروگرام جوړونې كې ورڅخه استفاده وكړي. دغه اېزار د انفرادي بشردوستانه نهادونو، بشردوستانه كلاسترونو او يا ساهمينو لخوا د شرايطو د تحليل، اړتيا ارزونو او پروگرامونو د نظارت او ارزيايي لپاره په كار وړل كيداى شي. څو سكتوري نجات كرنلارې انډيکس په آسانۍ سره په هر ډول پوښتنليك يا د اړوند سند په مناسبه برخه كې ځاى پر ځاى كيدلى شي.

د څو سكتوري نجات كرنلارو انډيکس څخه په استفادې سره د معلوماتو راټولولو په صورت كې په ساده توگه په لاندې ماډيول كې موجودې پوښتنې او مرحلې تعقيب كړئ تر څو له ځواب ويونكي څخه د تيرو ۷ ورځو په موده كې د هرې نجات كرنلارې د استفادې د دفعاتو په هكله معلومات ترلاسه كړئ. د ټولو ۱۱ كرنلارو لپاره چمتو شوي ځوابونه بايد د جدول د دفعاتو په كالم يا ستون كې يادداشت كړل شي. په ياد ولرئ چې د دفعاتو اړوند ځواب بايد هميشه د ۰ (صفر) او ۷ تر منځ وي. كه چيرې يوه كورنۍ په يوه ورځ كې په يوه كرنلاره كې څو ځلې دخپله او يا يې ورڅخه استفاده كړي وي بيا هم دغه ورځ د ۱ نمرې په توگه محاسبه كيږي.

دا مهمه ده چې ځواب ويونكو ته د سروې په موده كې د بيا را يادولو د مودې په اړه په منظم ډول يادونه وشي او دغه موده بايد له نن ورځې پيل او شا يا تير ته محاسبه شي (يعنې، تيرې ۷ ورځې؛ يا ؛ د تيرې پنجشنبې څخه؛ نه ؛ تيره اونۍ). له دې پرته، ځواب ويونكي بنيادي د نجات فعاليتونو پر وړاندې خپل ځوابونه د تيرو ۷ ورځو (د بيا را يادولو موده) بهر ارايه كړي.

د افغانستان د څو سكتوري نجات كرنلارو د انډيکس ماډيول:

شميره	نجات كرنلاره	اندازه گيري Weigh t (W)	دفعات Frequency (F)	نمره (اندازه گيري دفعات) (WxF)
۱	د تيرو ۷ ورځو په موده كې، لږ تر لږه د كورنۍ يوه غړي (نارينه يا ښځينه) څو ورځې كم علاقه، كم كيفيټه او ارزانه خوړو باندي اتكاء لرلي ده؟	۱		
۲	د تيرو ۷ ورځو په موده كې، لږ تر لږه د كورنۍ يوه غړي (نارينه يا ښځينه) څو ورځې د غذا خوړل راكم كړي ترڅو كوچني ماشومان يې وخورې؟	۱		
۳	د تيرو ۷ ورځو په موده كې، كورنۍ څو ورځې د كورني د اوبو(د څښلو، پرېمېنځلو، پخلى او داسې نورو) مجموعي مقدار مصرف راكم كړى دى؟	۱		
۴	د تيرو ۷ ورځو په موده كې، كورنۍ څو ورځې د ازادو سرچينو د ناپاكو اوبو (د جوش او تصفيه كولو پرته) څخه استفاده كړي ده؟	۱		
۵	د تيرو ۷ ورځو په موده كې، كورنۍ څو ورځې د ضروري خوراكي توكو ترلاسه كولو په موخه پور اخیستى يا دوستانو يا خپلوانو په مرسته باندي اتكاء كړى يا د خوراكي توكو ترلاسه كولو يا د كورنۍ د اړينو اړتياوو پوره كولو په موخه پور اخیستى دى؟	۲		
۶	ايا كورنۍ په قسماً تخریب شوي كور، موقتي ځاى، په بيروباري/ شريك كور، خيمو، آزاده فضا يا هغه ځاى كې چې د نورو موخو لپاره وي (د بيلگې په توگه څاروي لپاره) اوسيري؟ يادونه: كه چيرې كورنۍ د تيرو ۷ ورځو په موده كې په پورته بيكاره ځايونو كې اوسيدلي وي نو بيا ۷ نمره وركړئ.	۲		
۷	د تيرو ۷ ورځو په موده كې، لږ تر لږه د كورنۍ يوه غړي (نارينه يا ښځينه) د غذا خوړولو د معمولو دفعاتو په پرتله څو ورځې د غذا خوړولو شمير راكم كړى دى؟	۳		

۸	د تیرو ۷ ورځو په موده کې، آیا کورنۍ د وروستیو ستونزو یا بیړنیو حالاتو له امله کومه شتمني (د څاریو، طلا، تلیفون، فرنیچر، برقي سامان آلات او داسې نورو په ګډون) پلورلی دی؟	۳	
۹	د تیرو ۷ ورځو په موده کې، لږ تر لږه د کورنۍ یوه اضافي غړي (نارینه یا ښځینه) څو ورځې د دندې موندنې یا هر ډول عوایدو (د روز مزد/په کوڅو کې د شیانو پلورل او هر هغه حالت چې د کار موندنې په موخه له کوره لیرې سفر کوي، په ګډون) د ترلاسه کولو کوښښ کړی دی؟	۳	
	یادونه: یواځې د کورنۍ هغو غړو ته مراجعه وکړئ چې عمر یې له ۱۶ کلونو زیات وي.		
۱۰	د تیرو ۷ ورځو په موده کې، ماشومان (انجونو او هلکانو) څو ورځې د اقتصادي مفاداتو لپاره د کار کولو او یا کورنۍ فعالیتونو (د لرگو راټولول/اوبو راوړل/ کورني کار او داسې نور) ترسره کولو له امله ښوونځي ته نه دي تللي؟	۴	
۱۱	د تیرو ۷ ورځو په موده کې، آیا لږ تر لږه د کورنۍ یوه غړي د وروستیو ستونزو یا بیړنیو حالاتو له امله رامنځته شویو جدې روغتیايي ستونزو لپاره په روغتیايي پاملرنه کې وروسته والی کړی دی؟	۴	
د کورنۍ د څو سکتوري نجات کړنلارو انډیکس نمره (د ۱ شمیرې څخه تر ۱۱ شمیرو د نمره مجموعه)			

کله چې د معلوماتو د راټولولو پروسه بشپړه شوه نو بیا دوو مرحلو ته اړتیا ده تر څو د کورنۍ د څو سکتوري نجات کړنلارو د انډیکس نمرې محاسبه شي.

لومړۍ مرحله: د هرې هغې نجات کړنلارې نمره محاسبه کړئ چې د تیرو ۷ ورځو په موده کې فعاله یا ورڅخه استفاده شوي ده.
د نجات کړنلارې نمره د نجات کړنلارې د شدت د اندازه گیرې سره د هغې د استفادې د رپوټ شوي دفعې د ضرب کولو له مخې محاسبه کړئ.

دوهمه مرحله: د څو سکتوري نجات کړنلارو د انډیکس نمره محاسبه کړئ.
د څو سکتوري نجات کړنلارو د انډیکس نمره د ټولو ۱۱ نجات کړنلارو د نمرو د جمع کولو له مخې محاسبه کړئ تر څو د هرې کورني لپاره یوه نهايي نمره چمتو شي.

د سروې شوو کورنیو د څو سکتوري نجات کړنلارې د انډیکس نمره په څلورو برخو کې طبقه بندي کېدلې شي: تر ټولو ښکته ۲۵٪ د کورنیو (۱ برخه) داسې په پام کې نیول کېږي چې تر ټولو کمه یا ښکته کچه ستونزه لري او تر ټولو لوړه ۲۵٪ د کورنیو (۴ برخه) داسې په پام کې نیول کېږي چې تر ټولو د لوړې کچې ستونزه لري (د بشپړ راپور په ۵ برخه کې تحلیل شوی کوم چې په <https://oxf.am/2KcgW2B> موجود دی.

ټول بشردوستانه نهادونه باید پوه شي چې د نتایجو د تفسیر پر مهال د نظر د اختلاف په صورت کې د نهاد قضاوت ته اړتیا ده. په دې مطالعه کې مونږ ۴۰، ۸۰ او ۱۲۰ د شاخصي حدونو (په دې اړه لاریات معلومات د بشپړ راپور په ۳، ۴ برخه موجود دی) په توګه په پام کې نیولي وې هر نهاد او پروژې باید نتایج د خپلو پروګرامونو او خاصو شرایطو په رڼا کې تفسیر کړي.

د څو سکتوري نجات کړنلارو انډیکس څخه د ګټې اخیستلو مثالونه

د راپور یا تحلیل د یوې برخې په توګه د څو سکتوري نجات کړنلارې انډیکس څخه د ګټې اخیستنې بیلابیلې لارې شتون لري.

- د یو ګروپ کورنیو لپاره د څو سکتوري نجات کړنلارو د انډیکس وسطي نمره چمتو کړئ. د بیلګې په ډول، په ټولنه کې د ټولو کورنیو لپاره د څو سکتوري نجات کړنلارو د انډیکس وسطي نمره رپوټ کړئ او بیا د څو سکتوري نجات کړنلارو د انډیکس وسطي نمره د هغو ګروپونو لپاره چې په پام کې نیول شوي (په ځانګړي ډول زیان منونکي لکه د ښځینه سرپرسته کورنۍ، سیمې ته نوې راغلي کورنۍ، هغه کورنۍ چې پخوا یې مرستې ترلاسه کولې یا ځمکه نه لروونکي کورنۍ) پرتله کړئ.

- د کورنیو تر منځ په څو سکتوري نجات کرنلارو انډیکس نمره کې د تفاوت اندازې محاسبه کړئ. د بیلگې په ډول، که چېرې معیاري تفاوت کم وي نو دا په دې معنی دی چې د متوسطې کچې فشار په ډیرو کورنیو کې ورته دی او که چېرې معیاري تفاوت زیات وي نو په دې صورت کې د کورنیو په منځ کې زیات تفاوت دی او باید معلوم او وپېژندل شي.
- د څو سکتوري نجات کرنلارې د انډیکس نمره د کورنۍ په کچه محاسبه او بیا نمره د لوړ څخه و کم ته ترتیب کړئ. هغه کورنۍ چې د څو سکتوري نجات کرنلارو د انډیکس تر ټولو لوړه نمره ولري په پروگرام کې د شاملولو لپاره په پام کې نیول کېدای شي.

اکسفام په افغانستان کې، اپریل ۲۰۱۸ دغه سند مدهو سوبیدي د ستوارټ کنټ په همکارۍ ترتیب کړی دی.

د لا زیاتو معلوماتو یا ددې سند په اړه د نظر ورکولو په موخه په دی ایمل آدرس تماس کې شئ
policyandpractice@oxfam.org.uk

د بشپړ راپور اړوند لیک له <https://oxf.am/2KcgW2B> څخه تر لاسه کېدلی شي.

د نشرې د کاپي حق محفوظ دی ولي له دې سند څخه د ادوکسي، کمپاین، تعلیم او څیړني په موخه پرته له فیس ورکولو استفاده کېدلی شي. د کاپي حق لروونکی غوښتنه کوي چې دا رنگه ټولي استفادي باید د اغیزې یا نهايي ارزونو په موخه له دوی سره ثبت کړل شي. په نورو حالاتو کې د کاپي کولو، نورو نشریو کې د دوباره استفاده کولو او یا ژباړلو په صورت کې د اجازې حق محفوظ دی او بښايي فیس هم واخستل شي.

د اکسفام افغانستان لخوا د ۲۰۱۸ کال د اپریل په میاشت کې چمتو شوی.